

СТАНОВИЩЕ

По конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.4. Социални дейности по научна специалност „Социология“, обявен в ДВ бр.17 от 23 февруари 2018г. с кандидат гл.ас. д-р Ирина Тодорова Тодорова

Член на научното жури: проф. д.с.н. Елка Николаева Тодорова

1. Обща характеристика на научноизследователската и научно приложната дейност на кандидата

Кандидатът по този конкурс е единствен – гл.ас.д-р Ирина Тодорова Тодорова.

Гл. ас д-р Ирина Тодорова е член на катедра „Социални и правни науки” в ТУ Варна и е заемала последователно преподавателски, а после и асистентски академични длъжности от 2008г, насам, т.е. става дума за повече от 10-годишен преподавателски стаж в акредитиран университет.

На вниманието на журито е представен списък на научните публикации на кандидата, обединени в четири направления – монографични трудове (2), учебници и учебно-методически материали (2), научни студии (3), научни статии и публикации в научни сборници (19), които и като брой и като проблематика отговарят на темата на конкурса и далеч надхвърлят минималните количествени изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Посочените 19 статии и научни доклади смя по себе си представляват самостоятелен критерий за оценка доколкото най-точно разкриват широкия спектър от интереси на кандидата. От посочените една статия в книга, 4 статии в сборници, 5 статии в научни списания, 9 доклада в сборници от конференции, пет които на научни форуми с международно участие, се налаг следните изводи:.

Първо, общата ми оценка е, че представената продукция, както впрочем и професионалният път на кандидата отговарят на всички изисквания на нормативните документи за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Вторият извод е свързан със съдържанието на представената научна продукция. Очертават се няколко, около три основни проблемни центъра, около които могат да бъдат групирани изследователските интереси на кандидата. При това става дума за интереси, реализирани след написване на докторския труд в областта на социология на семейството. На първо място, кандидатът разработва нови версии на въпроса за ролята и променените функции

на социалния работник, както и по-широко – за разширяване на предмета на социалната работа и използването на съвременни методите за оценка на ефективността ѝ, съобразени с практиката в Р.България. На второ място публикациите насочват вниманието към проблемите на деинституционализацията, развитието на системата от приемното родителство и свързаните с това конфликти на растежа. На трето място се заявява позиция в теоретичното и практическо отразяване на редица социалнопсихологически явления като просоциалното поведение, социалните взаимоотношения на равнище на семейната институция, конфликтните семейни роли и негативните семейни нагласи.

Описаните три вектора на интерес се защитават отчетливо в представените за оценка три студии, обобщаващи резултатите от няколко годишни аналитични търсения в сферата на институционалната промяна в отглеждането на деца лишени от родителска грижа, и в практическата социална работа на институционално регионално равнище. Тези студии обобщават практически опит, лично натрупан от кандидата в качеството му на публичен и НПО представител, работещ в сферата на социалното подпомагане. Неслучайно, студиите са получили висока оценка сред професионалистите в тази област и се цитират в редица анализи към национални и международни проекти, вкл. в мои европейски проекти, свързани с проблеми на деинституционализацията на деца, лишени от родителска грижа.

На своя ред представените монографии, публикувани съответно на италиански и български език представят кандидата в светлината на самостоятелно мислещ автор, способен за представи сериозни метаанализи на теоретичните и практически достижения, постигнати или недотам успели да бъдат внедрени у нас в относителния краткия исторически период на промяна на практиката в отглеждане на децата с и без биологични, приемни или осиновяващи родители.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Педагогическата дейност на гл.ас.д-р Ирина Тодорова е изключително многообразна. Тук отново тя следва познанията си в областта на социалната работа и социалната психология, съобразявайки се очевидно с нуждите от учебни пособия и помагала за нуждите на образователния процес. В учебното пособие „Теория на девиантното поведение“ са разписани теоретичните модели и практическите прояви на видовете отклоняващо се поведение. Това е своеобразно въведение в психология на девиантността, в разкриването на източниците на детската и юношеска делинквентност, поднесено на разбираем език. Целта е осигуряване на заинтересованост на студентите към проблемите на остракизма и етиктизирането, към субкултурните влияния от една страна, и формирането на лична мотивация и когнитивна оценка към собствените избори, свързани например с употребата на психоактивни вещества, от друга.

В наръчника по „Методи на социологическите изследвания“, представляващ по същество електронен учебник, кандидатът се стреми да опише основния методичен апарат на съвременната социология. Подобни методически пособия са широко разпространени като практика в онагледяване на преподавателската дейност на социолози, преподаващи методология. В този смисъл не може да се очаква висока степен на иновативност дори при изчерпателно представяне на основните категории методи на социалните науки. Но чест прави на кандидата, че не е пожалил време и се е наел с подобна образователна дейност, на фона на възможностите ѝ да развива собствени изследвания и анализи на сериозни социални проблеми.

Гл.ас.д-р Ирина Тодорова е автор на 6 учебни програми на които представя не само цялостната документация, но и информация за включеността им в съответните учебни планове. Самите заглавия, а и съдържанието на програмите отразяват практиката на паралелно планиране на научната и преподавателската дейност. Кандидатът преподава въвеждащ курс по социология и методи на социологическите изследвания, но и специфични курсове по семейно консултиране и социална работа при хора в неравностойно положение. Интересът ѝ към въпросите на днешната социална политика е заявен в 2 курса - един за ресоциализацията и социалната интеграция на криминално проявените и друг – за деинституционализацията и социалното включване.

Както подготвянето на толкова и различни учебни програми, така и издаването на подпомагащи пособия по тях и активното участие в Държавни изпитни комисии за провеждане на Дипломни защиты и Държавни изпити ми дават основание да дам висока оценка на педагогическата подготовка и дейност на гл.ас. д-р Ирина Тодорова.

Основни научни и научноприложни приноси

Като имам предвид описаните в т.1 характеристики на научноизследователската дейност на кандидата, както и високата оценка, която давам на педагогическата и изключително активна позиция на кандидата, пристъпват директно към оценка на основните научни и научноприложни приноси

1. Научните интереси на гл.ас.д-р Ирина Тодорова, в техния научноприложен характер са насочени изключително в областта на съвременната социална работа с деца, лишени от родителска грижа. Нейният принос, защитен от произведенията ѝ, в учебните курсове и работата ѝ в изследователски проекти по проблеми на деинституционализацията, делинквентността и социалната политика е в това, че представя, образова и работи с нови качествени методи за работа с деца и възрастни; че разпространява и въвежда нови социални практики и не на последно място, в това, че защитава холистичната гледна точка за децата и родителството.

2. Като специалист с образование по няколко социални науки – социална работа, психология, социология, гл. ас. д-р Ирина Тодорова има несъмнен принос за въвеждане на интердисциплинарния подход при изучаване на социалните явления като вече е успяла да си изгради трайно име като специалист с ярко присъствие в тази перспективна парадигма.

3. Интердисциплинарните интереси на кандидата в областта на социалната политика и научното ѝ любопитство допълнително ѝ помагат да развие иновативни социални трактовки, в които обяснения, свързани със съвременните социологически теории се свързват с етнокултурологични и психологически понятия от областта на детското развитие. Определям това като несъмнен принос.

4. Най-после, принос е използването на емоционално наситен език в повечето от публикациите ѝ. Това разкрива доколко личностно активна и силна е социалната ѝ чувствителност към остри социални проблеми. Забележително е, че в преподаването, изследванията си и теоретичните си анализи, тя успява да разработи сериозни обяснителни схеми за нуждата от промени в законодателната, и административната уредба на социалното подпомагане на деца, лишени от родителска грижа, без да изоставя заявяването на лична ангажираност с проблемите.

4. Значимост на приносите за науката и практиката

Описаните по-горе приноси далеч не изчерпват положителните характеристики на кандидата, значението на представената за оценка продукция и творческо-педагогическата дейност на гл.ас.д-р Ирина Тодорова. Но дори само те са достатъчни да бъдат оценени като значими за новата област на научните изследвания по социална работа, за приложната социална психология и за разширяване на тематиката на социологическите аспекти на социалната политика.

5. Критични бележки и препоръки

Не съм в състояние да отправя критични бележки към творчеството на кандидата, защото в случая става дума за оценка на дългогодишната активна творческа работа на един млад учен и преподавател с голямо бъдеще. Към кандидата имам само една препоръка: да активизира дейността си по отношение на участието си в национални и международни проекти, които се занимават с по-мощни социални проблеми. Дейност, с която кандидатът по-сериозно се е занимавал до 2011г., но която в последните години някак е оставил на заден план.

6. Заключение

В съответствие с изискванията на нормативните актове ЗРАС, ППЗРАС за заемане на академичната длъжност „доцент“ кандидатът Ирина Тодорова Тодорова се представя и участва в конкурса с придобита научна степен „доктор по социология“ от 2008 г. (чл.24 (1) и с изпълнено условие по чл.26 ал.2 от ЗРАС (заемане на не по-малко от две години на академичната длъжност гл.ас.); с напълно покрити минимални национални изисквания, както по наукометрични, така и по показатели, отразяващи академични резултати в преподавателската дейност.

Моето становище като член на научното жури относно избора на гл.ас. д-р Ирина Тодорова Тодорова в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.4. Социални дейности и по научната специалност „Социология“ е, че представените материали, както и общата характеристика на педагогическата и на научната и научно-приложна дейност на кандидата, са напълно достатъчни като актив, като съдържание и като принос, за да мотивират ясното ми заключение да бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ на гл.ас. д-р Ирина Тодорова Тодорова.

Като давам убедено най-висока възможна оценка на постиженията на кандидата, предлагам на Технически университет Варна, Катедра „Социални и правни науки“ без колебание да ѝ предложи да заеме академичната длъжност „доцент“.

Дата 10 май 2018 г.

Член на журито:

Проф. д.с.н. Елка Тодорова